

«بسم الله الرحمن الرحيم»

پرسش‌های بین درسی قرائت و درک متون حدیثی

جلسه اول

کدام گزینه از جمله پیش‌نیازهای متن‌خوانی حدیثی به شمار نمی‌آید؟

الف) لغت‌شناسی و مصطلحات

ب) ادبیات عرب و فقه الحدیث

ج) رجال‌شناسی و فقه الحدیث

د) مصطلحات و ادبیات عرب

راهکارهای متن‌خوانی به ترتیب کدام‌اند؟

الف) قرائت، ترجمه، واژه‌شناسی، شرح و فهم متن

ب) قرائت، واژه‌شناسی، شرح و ترجمه

ج) قرائت، ترجمه، شرح متن و واژه‌شناسی

د) قرائت، شرح و فهم متن، واژه‌شناسی و ترجمه

جلسه دوم

پرسش ۱

حدیث «حسن الصوت زینة القرآن» را اعراب‌گذاری و ترجمه کنید.

«حُسْنُ الصَّوْتِ، زِينَةُ الْقُرْآنِ.»

صدای نیکو، زینت [بخش] قرآن است.

پرسش ۲

رابطه حسن ظن با عبادت نیکو چیست؟

حسن ظن می‌تواند از عبادت نیکو سرچشمه بگیرد؛ یعنی، ریشه‌های حسن ظن را باید در عبادات نیکو جستجو کرد.

پرسش ۳

نقش ترکیب «الخطایا» در حدیث «حسن الخلق یذیب الخطایا کما تَذِیبُ الشَّمْسُ الْجَلِیدَ» چیست؟

الف) مفعول «یَذِیبُ»

ب) خبر «حُسْنِ»

ج) مبتدای مؤخر

د) فاعل «يَذِيبُ»

پرسش ۴

منظور از «عشرة» در حدیث «حسن العشرة يستديم المودة» چیست؟

خوش رفتاری

پرسش ۵

منظور از «أول العطاء وأسهل السخاء» در حُسنُ البشر چیست؟

خوش رویی، نخستین بخشش و آسان‌ترین دِهش و سخا است.

جلسه سوم

پرسش ۱

عبارت «بسم الله اللهم اجعلها نعمة مشكورة نصل بها نعمة الجنة» را اعراب‌گذاری و ترجمه کنید.

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا نِعْمَةً مَشْكُورَةً نَصِلُ بِهَا نِعْمَةَ الْجَنَّةِ؛ خداوندا، این (غذا) را نعمتی سپاس‌شده قرار ده تا به وسیله آن به نعمت بهشت دست یابیم.

پرسش ۲

عبارت «ما أكل رسول الله مُتَكِنًا مِنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيًّا حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ مُتَوَاضِعًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ» را ترجمه کنید.

از هنگامی که خدا پیامبرش را به پیامبری برگزید تا وقتی که او را قبض روح فرمود، هرگز به هنگام غذا خوردن، برای فروتنی نزد خدا، تکیه نکرد.

پرسش ۳

اعراب‌گذاری کنید.

«إِنَّ الطَّعَامَ الْحَارَّ غَيْرُ ذِي بَرَكَاتٍ فَاْبْرُدُوهُ»:

«إِنَّ الْأَكْلَ بِاصْبَعَيْنِ هُوَ أَكْلَةُ الشَّيْطَانِ»:

درس چهارم

پرسش ۱

در عبارت «فعلیک بالتخشع والإقبال علی صلاتک»، اعراب «الإقبال» چیست؟

الف) الإقبال

ب) الإقبال

ج) الإقبال

پرسش ۲

معنای «والإقبال علی صلاتک» را در یک خط بنویسید.

توجه قلبی به نماز.

پرسش ۳

«ولا تفرقع أصابعک» یعنی چه؟

انگشتانت را مشکن.

پرسش ۴

به نظر شما چه تفاوت‌هایی ممکن است میان خضوع و خشوع باشد؟ در یک خط بنویسید.

در هر دو واژه، نوعی فروتنی نهفته است. خضوع بیشتر برای نمایان ساختن فروتنی توسط اعضا و جوارح است و خشوع هم فروتنی جوارحی و هم فروتنی قلبی را شامل می‌شود و البته بیشتر برای فروتنی قلبی به کار می‌رود.

درس پنجم

اعراب‌گذاری کنید:

- إني رجل مطلوب ومع ذلك لي أورد في كل ساعة من آناء الليل والنهار.

إني رجلٌ مطلوبٌ ومع ذلك لي أوردُ في كلِّ ساعةٍ من آناء اللَّيْلِ والنَّهار.

پرسش (۲)

اصطلاح «رجل مطلوب» به چه معنا است؟

الف) مردی که بازخواست می‌شود.

ب) مردی که محل رجوع مردم است.

ج) مردی که تحت تعقیب است.

د) مردی که وظیفه پاسخ‌گویی به مردم را بر عهده دارد.

پرسش (۳)

اعراب‌گذاری کنید:

- فَإِنَّهَا وَصِيَّتِي لِمُرِيدِي الطَّرِيقِ: فَإِنَّهَا وَصِيَّتِي لِمُرِيدِي الطَّرِيقِ.

- ثَلَاثَةٌ مِنْهَا فِي رِيَاضَةِ النَّفْسِ: ثَلَاثَةٌ مِنْهَا فِي رِيَاضَةِ النَّفْسِ.

پرسش (۴)

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

- «فَبِإِيَّكَ أَنْ تَأْكُلَ مَا لَا تَشْتَهِيهِ فَإِنَّهُ يورثُ الْحَمَاقَةَ وَالْبَلَاءَ».

«فَبِإِيَّكَ أَنْ تَأْكُلَ مَا لَا تَشْتَهِيهِ فَإِنَّهُ يورثُ الْحَمَاقَةَ وَالْبَلَاءَ»؛

زَنهار که آنچه را بدان اشتها نداری بخوری که موجب حماقت و ناپهمنی می‌گردد.

درس ششم

پرسش (۱)

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

- «لَا زِيَارَةَ مَعَ زَعَارِهِ». لَا زِيَارَةَ مَعَ زَعَارَةٍ؛ زِيَارَتٌ بِأَدْخَوِيٍّ جَمْعٌ نَمِيَّ شُود.

پرسش (۲)

کدام گزینه معنای واژه «زعاره» است؟

الف) کمرویی

ب) کممویی

ج) بدخلقی

د) غمگینی

پرسش (۳)

با کمک شعر زیر، حدیث «لَا دَاءَ أَعْيَا مِنَ الْجَهْلِ» را ترجمه کنید:

علم درّی است نیک با قیمت جهل دردی است سخت بی‌درمان

نیست از جهل جز شقاوت نفس نیست از علم جز سعادت جان

هیچ دردی بی‌درمان‌تر از نادانی نیست.

پرسش (۱)

ترجمه کنید:

«الرزق رزقان: رزق تطلبه و رزق يطلبك»

روزی بر دوگونه است: روزی که تو او را می‌جویی و روزی که آن تو را می‌جوید.

پرسش (۲)

اعراب‌گذاری کنید:

«ومنه من يرى أن الرزق من الله وأن الكسب سبب، فلا يؤدي حقه ويعصي الله من أجل الكسب، فهو فاسق»

«ومنه من يرى أن الرزق من الله وأن الكسب سبب، فلا يؤدي حقه ويعصي الله من أجل الكسب، فهو فاسق»

پرسش (۳)

ترجمه کنید.

«ومنه من يرى أن الرزق من الله وأن الكسب سبب، فلا يؤدي يعطيه أم لا، فهو منافق شاك».

و دیگر آن که می‌داند روزی از جانب خدا است و کسب وسیله است، اما نمی‌داند که خداوند روزی‌اش را عطا می‌کند یا نه، و او منافقی شک‌پیشه است.

کدام گزینه صحیح است؟

الف) لم يُعبد الله

ب) لم يُعبد الله

ج) لم يُعبد الله

معنای «والشّر منه مأمون» چیست؟

بدی‌اش به کسی نرسد.

چرا «العاشرة» در عبارت «والعاشرة وما العاشرة: لا يرى أحداً إلا قال هو خيرٌ مني وأتقى» مرفوع است؟

یک وجه پاسخ آن است که «العاشرة» نقش ابتدای جمله را داشته باشد.

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

- أَنْ التَّشَاغَلَ بِالصَّغِيرِ يَخِلُّ بِالْمُهَمِّ.

- الَّذِي تَحْمِلُهُ قَلَّةُ الثَّقَةِ عَلَى تَرْكِ الْإِسْتِكْفَاءِ.

- أَنَّ التَّشَاغَلَ بِالصَّغِيرِ يُخِلُّ بِالْمُهَمِّ. همانا اشتغال به کارهای کوچک، کارهای مهم را مختل می‌کند.

- تَحْمِلُهُ قَلَّةُ الثَّقَةِ عَلَى تَرْكِ الْإِسْتِكْفَاءِ. از سر بی‌اعتمادی، کسی را به کار نمی‌گیرد.

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

فَيَمْتَلِئُ النَّهْرُ الَّذِي قَدَّمْتُ ذِكْرَهُ.

فَيَمْتَلِئُ النَّهْرُ الَّذِي قَدَّمْتُ ذِكْرَهُ. همان جویی که برایت گفتم، پر می‌شود.

پرسش (۳)

دلیل مکسور بودن «عجز» و منصوب بودن «عاجز»، در عبارت: «بِمَا يُوْجِبُهُ فِعْلُهُ مِنْ كِفَايَةٍ أَوْ عَجَزَ فَامَحُ الْعَاجِزَ وَأَثْبِتِ الْكَافِي» چیست؟

عجز، عطف به مجرور و تابع است (معطوف كفاية).

عاجز، مفعول به و منصوب است.

پرسش (۴)

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

عَقُوبَةُ لِّلْمُسِيءِ أبلغ من أن يراك قد أحسنت إلى غيره.

وَالْمُقَصِّرَ يَنْتَقِلُ عَمَّا هُوَ فِيهِ.

فَلَا عَقُوبَةَ لِّلْمُسِيءِ أبلغ من أن يراك قد أحسنت إلى غيره. و کیفری بدتر از آن برای بدکار نیست که ببیند تو به دیگران نیکی می‌کنی.

وَالْمُقَصِّرَ يَنْتَقِلُ عَمَّا هُوَ فِيهِ. و کم‌کاران، رفتار خود را تغییر می‌دهند.

مشهورترین شرح صحیفه سجادیه در میان شرح‌های عربی و فارسی کدام است؟

الف) في ظلال الصحيفة السجادية

ب) شهود و شناخت

(ج) ریاض السالکین فی شرح صحیفۃ سید الساجدین

(د) لوامع الأنوار العرشية فی شرح الصحیفۃ السجادية

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید.

- واخصص اللهم والدی بالکرامة لَدَیک، والصلاة منک، یا أرحم الراحمین.

وَإِخْصُصْ اللَّهُمَّ وَالِدِيَّ بِالْكَرَامَةِ لَدَيْكَ، وَالصَّلَاةَ مِنْكَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

خدایا، پدر و مادر مرا نیز به بزرگداشت و درود خویش مخصوص گردان، ای مهربان‌ترین مهربانان.

درس یازدهم

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید.

اللهم اجعلنی أهابهما هیبة السلطان العسوف.

اللهم اجعلنی أهابهما هیبة السلطان العسوف.

خدایا، چنان کن که من از پدر و مادرم چنان بیم داشته باشم که از پادشاه خودکامه.

به نظر شما واژه «ذکر» در عبارت «اللهم لا تنسني ذکرهما في أدبار صلواتي» به چه معنا است؟

دعا کردن برای پدر و مادر

درس دوازدهم

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَةَ فُخَيْرِهَا أَوْعَاها ... النَّاسُ ثَلَاثَةٌ: ... وَهَمَجٌ رَعَا رَعَا أَتْبَاعَ كُلِّ نَاعِقٍ.

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَةَ فُخَيْرِهَا أَوْعَاها ... النَّاسُ ثَلَاثَةٌ: ... وَهَمَجٌ رَعَا رَعَا أَتْبَاعَ كُلِّ نَاعِقٍ.

دل‌ها چونان ظرف‌ها هستند و بهترین آن‌ها، نگه‌دارنده‌ترین آن‌ها است. مردم سه دسته‌اند: ... و کسانی که از پی هر آواز می‌روند و با وزش هر باد به چپ و راست میل می‌کنند.

اعراب‌گذاری و ترجمه کنید:

«معرفة العلم دين يَدَانِ بِهِ».

«مَعْرِفَةُ الْعِلْمِ دِينٌ يُدَانُ بِهِ؛ شِنَاخْتِ عِلْمٍ، رَكْنِيٍّ مِنْ أَرْكَانِ دِينٍ هُوَ».

وجه بطلان احتمال طرق تحمل حدیث در معنای واژه «حفظ» را بیان کنید.

طرق تحمل حدیث از موارد جدیدی است که سال‌ها پس از عصر حضور، توسط دانشمندان علوم حدیث پایه‌گذاری شد. بنا بر این، حدیث یادشده نمی‌تواند ناظر به آن باشد.

درس چهاردهم

کدام گزینه از جمله شیوه‌های ملا صالح مازندرانی در شرح نیست؟

الف) استفاده از ترجمه فارسی در شرح برخی از عبارات

ب) بیان توضیحات رجالی ذیل عناوین روات

ج) واژه‌شناسی و استفاده از واژه‌های غیر عربی

د) تشخیص و تبیین فنون بلاغی همچون استعاره، تشبیه و ...

رویکرد اصلی و مبنای ملا صالح در شرح احادیث عبارت‌اند از:

الف) استفاده از آیات قرآن، روایات، فقه الحدیث و ...

ب) استفاده از اشعار، قواعد بلاغی و بیان اختلاف نسخ

ج) استفاده از لغت‌شناسی، تعمیق مفاهیم روایت و استفاده از آیات

د) استفاده از آیات قرآن و روایات و بیان شرح حال رجالی راویان

درس پانزدهم

علامه مجلسی در شرح احادیث از واژه‌های چون «تتویر، تتمیم، تحقیق و ... استفاده کرده است که به معنای است.

الف) بحث‌های تکمیلی پیرامون روایت

ب) تبیین و توضیح روایت

ج) بیان تقطیع در روایت و تکمیل آن

د) «الف» و «ب»

نظر برگزیده از دیدگاه علامه مجلسی در باره پاسخ‌گویی امام (علیه السلام) به سی هزار سؤال در یک مجلس چیست؟

الف) امام با کمک معجزه به سؤال‌ها پاسخ داده است.

ب) مقصود از عبارت «مجلس واحد» برپایی جلسات در مکان واحد بوده است.

ج) مقصود از سوالات، عرضه نامه‌ها و طومارها بوده است.

د) اشاره به گستردگی مطالبی است که از احادیث اندک ایشان، قابل استنباط بوده است.

درس شانزدهم

پرسش (۱)

کدام ترکیب در گزینه‌های زیر صحیح است؟

الف) جامعه هدف - نثر معیار - استفاده از علوم روز - داستان

ب) عنوان‌دهی - آیات و روایات - نثر معیار - جامعه هدف

ج) فضاسازی - زمان‌شناسی - اشعار - داستان

د) عنوان‌دهی - آیات و روایات - اشعار - فضاسازی

پرسش (۲)

روایت زیر را ترجمه کنید و نیز کلیدواژه‌های آن را بنویسید.

كُلُّ دُعَاءٍ مَحْجُوبٍ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ.

ترجمه: هر دعایی محجوب است (بدان توجه نمی‌شود) تا آن‌که بر پیامبر (صلی الله علیه وآله) صلوات فرستاده شود.

کلیدواژه‌ها: صلوات - دعا - اجابت.

۱۳۸۷/۱۱/۱

التماس دعا

اللهم عجل لوليک الفرج